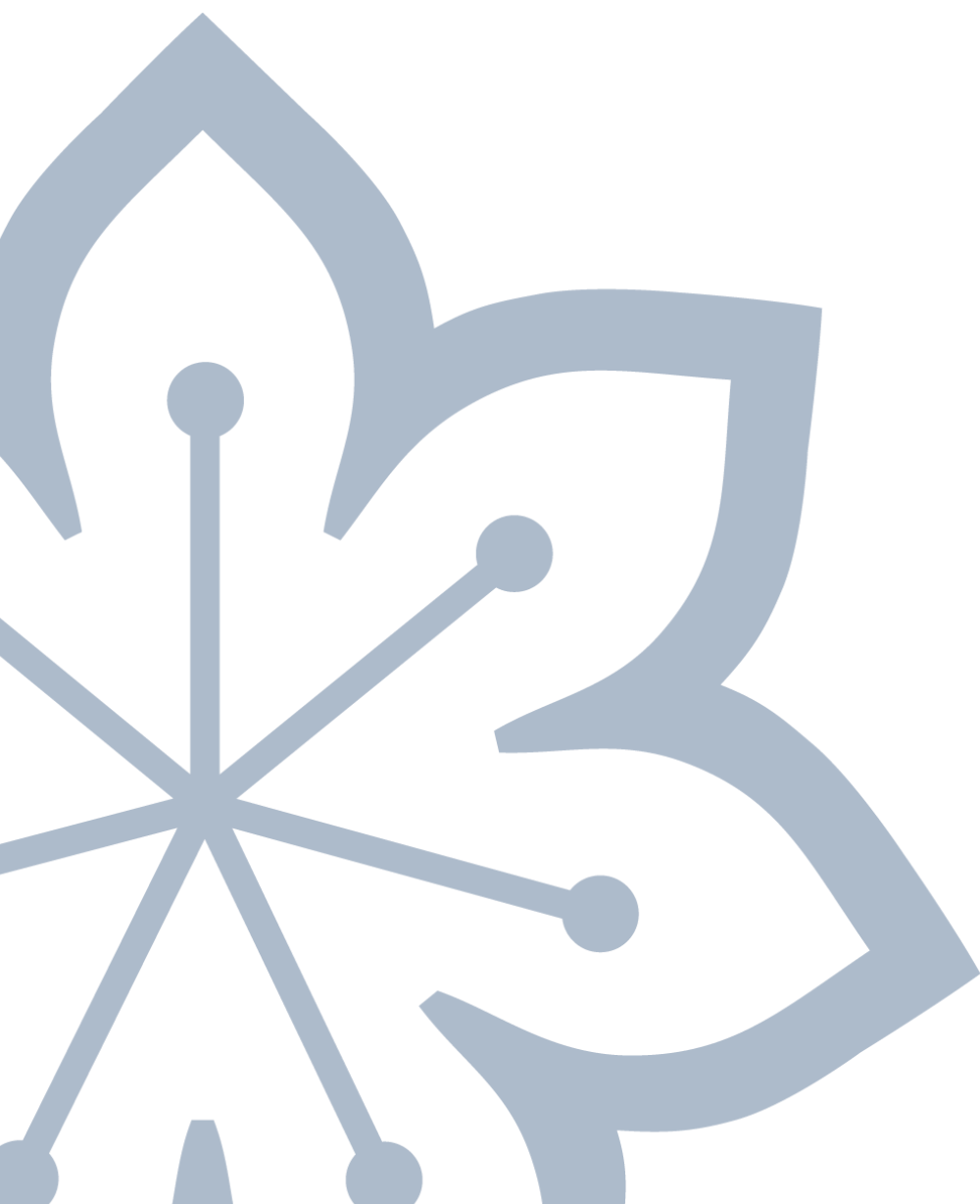

Den värmländska kompetensförsörjningen

Karlstad
Våren 2022

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Ulrica Matthed Bergström, strateg kompetensförsörjning Britta Zetterlund Johansson, strateg kompetensförsörjning
Datum	2022-05-03
Diarienummer	RUN/220095
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

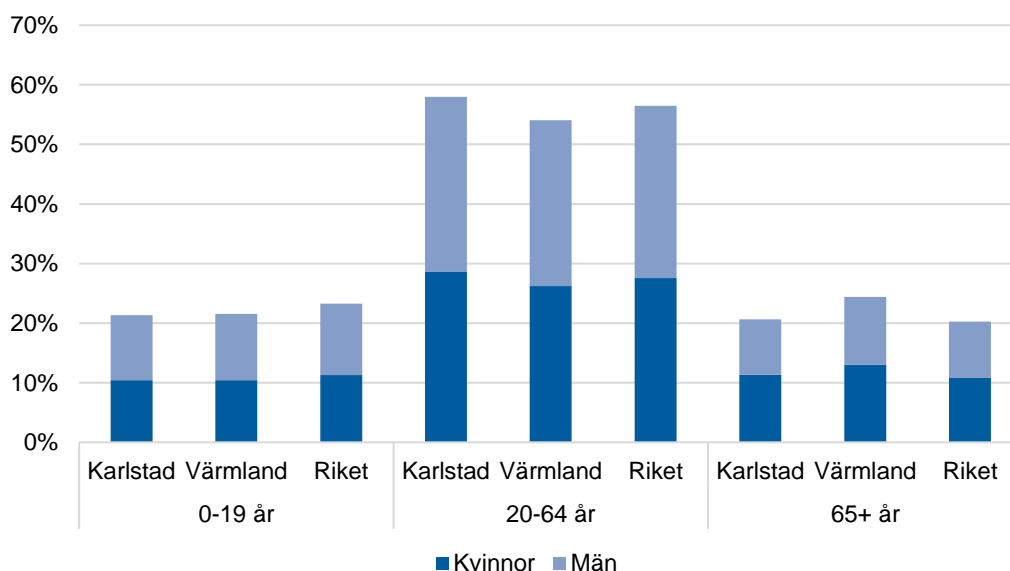
Innehåll

Befolkning 2021 – 2040.....	4
Gymnasiebehörighet	7
Andel behöriga lärare	9
Ämnesinriktning gymnasiet.....	10
Genomströmning gymnasiet.....	11
Avbrott gymnasiet.....	12
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	13
Övergång till eftergymnasial utbildning	18
Utbildningsnivå	19
Sysselsättning	22
Arbetslöshet.....	23
Köns- och åldersfördelning per bransch.....	26

Befolkning 2021 – 2040

Statistiska centralbyrån (SCB) tar årligen fram en befolkningsframskrivning som baseras på antaganden om barnafödande, dödlighet samt flyttningar. Dessa antaganden har i sin tur baserats på hur utvecklingen sett ut under de senaste nio åren i kommunen, länet och riket. Allt annat lika, så ser SCB att befolkningen kommer att utveckla sig så här till 2040.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsframskrivning inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos baserad på de senaste nio årens utveckling i kommunen, regionen och i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld samt invandringspolitiska beslut. Vi ser till exempel en minskande invandring under de senaste åren på grund av en striktare invandringspolitik i Sverige, och coronapandemin har ytterligare begränsat rörelsefriheten i världen. En minskad invandring påverkar Värmlands befolkningsutveckling stort, eftersom länets folkökning under lång tid drivits av invandringen.

Figur 1: Befolkningen i Karlstad, Värmland och riket efter kön och ålder, 2021
(Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Karlstad skiljer sig från Värmland och riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

När det gäller barn och unga har Karlstad en något lägre andel jämfört med riket men ligger på samma nivå som länet. De största skillnaderna jämfört med Värmland och riket är att Karlstad har en något högre andel av befolkningen i arbetsför ålder än både länet och riket. Kommunen har en lägre andel invånare som är 65 år eller äldre än länsnittet, och ligger på samma nivå som riket i stort. Den här fördelningen förväntas dock förändras under de kommande 20 åren.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	9 975	9 849	-126	-1,3%
	Män	10 402	10 327	-75	-0,7%
	Samtliga	20 377	20 176	-201	-1,0%
20-64	Kvinnor	27 254	28 417	1 163	4,3%
	Män	28 067	28 834	767	2,7%
	Samtliga	55 321	57 251	1 930	3,5%
65+	Kvinnor	10 830	12 770	1 940	17,9%
	Män	8 880	11 303	2 423	27,3%
	Samtliga	19 710	24 073	4 363	22,1%
Totalt	Kvinnor	48 059	51 036	2 977	6,2%
	Män	47 349	50 464	3 115	6,6%
	Samtliga	95 408	101 500	6 092	6,4%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Karlstad kommun 2021-2040, per åldersgrupp och kön
(Källa: SCB)

Denna tabell visar befolkningen i Karlstad kommun 2021 samt den förväntade befolkningen 2040 efter åldersgrupp och kön. En total ökning av befolkningen till 2040 prognostiseras till drygt sex procent. Befolkningen i arbetsför ålder förväntas öka med 3,5 procent, medan barn och unga förväntas minska med en procent. Befolkningen 65 år och äldre förväntas däremot öka med drygt 22 procent.

Det är en stor skillnad mellan könen i den äldsta gruppen, där kvinnorna förväntas öka med knappt 18 procent medan männen förväntas öka med drygt 27 procent. I den arbetsföra befolkningen förväntas däremot en större ökning bland kvinnor än män, medan minskningen bland barn och unga är något större bland flickor än pojkar.

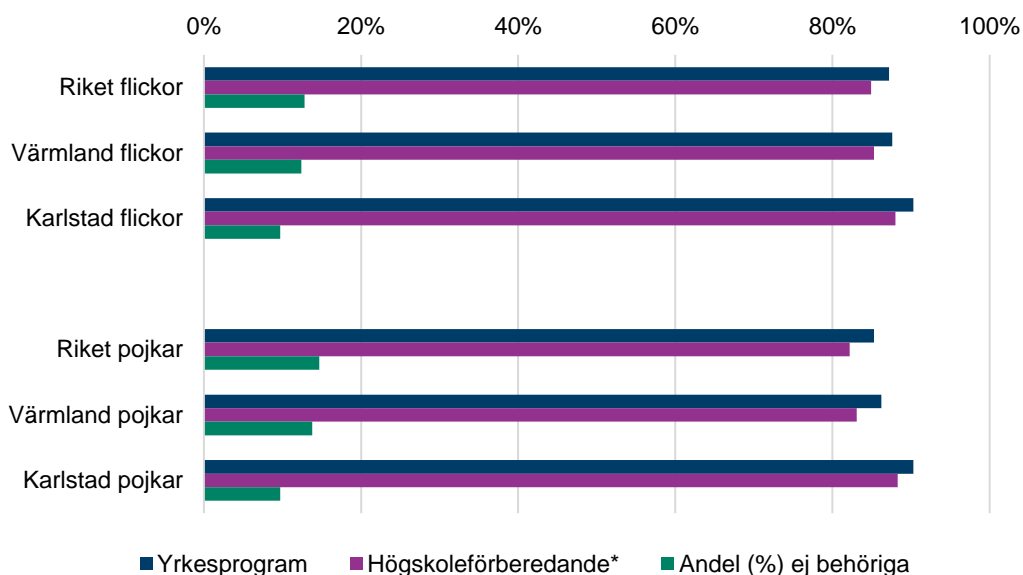
Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	2 597	2 657	60	2,3%
	Män	2 464	2 493	29	1,2%
	Samtliga	5 061	5 150	89	1,8%
70-74 år	Kvinnor	2 561	2 649	88	3,4%
	Män	2 279	2 577	298	13,1%
	Samtliga	4 840	5 226	386	8,0%
75-79 år	Kvinnor	2 328	2 468	140	6,0%
	Män	2 027	2 326	299	14,8%
	Samtliga	4 355	4 794	439	10,1%
80-84 år	Kvinnor	1 560	2 085	525	33,7%
	Män	1 164	1 816	652	56,0%
	Samtliga	2 724	3 901	1 177	43,2%
85-89 år	Kvinnor	1 076	1 563	487	45,3%
	Män	646	1 260	614	95,0%
	Samtliga	1 722	2 823	1 101	63,9%
90-94 år	Kvinnor	523	1 002	479	91,6%
	Män	245	654	409	166,9%
	Samtliga	768	1 656	888	115,6%
95+ år	Kvinnor	185	346	161	87,0%
	Män	55	177	122	221,8%
	Samtliga	240	523	283	117,9%

Tabell 2: Befolkningsförändringar i Karlstad kommun 2021-2040, åldersgruppen över 65 år
(Källa: SCB)

I tabellen på föregående sida såg vi att gruppen 65 år och äldre som helhet förväntas öka med 22,1 procent till 2040, men om vi tittar närmare så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-69 år förväntas öka ganska lite till 2040, men den förväntade ökningen blir sedan större för varje åldersgrupp. Det är också en mycket större ökning av andelen män i de äldre segmenten, jämfört med kvinnor. Ser vi till exempel på de allra äldsta, de som är 95 år eller äldre, så prognosticerar SCB med en total ökning på strax under 118 procent till 2040. Men vår könsuppdelade data visar att kvinnorna förväntas öka med 87 procent medan männen tros öka med nästan 222 procent.

Många värmländska kommuner står inför en minskning av den arbetsföra befolkningen till 2040 samtidigt som andelen äldre blir större, vilket påverkar försörjningsbördan negativt. Även om den arbetsföra befolkningen förväntas öka i Karlstad till 2040 kommer sannolikt försörjningsbördan ändå påverkas i och med att andelen äldre ökar mycket mer än i de flesta andra kommuner. Problemet med försörjningsbördan kan förvärras ytterligare i och med att de allra äldsta, de som generellt sett är i störst behov av hälso- och sjukvård, ökar mycket stort i kommunen.

Gymnasiebehörighet

Figur 2: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2020/21

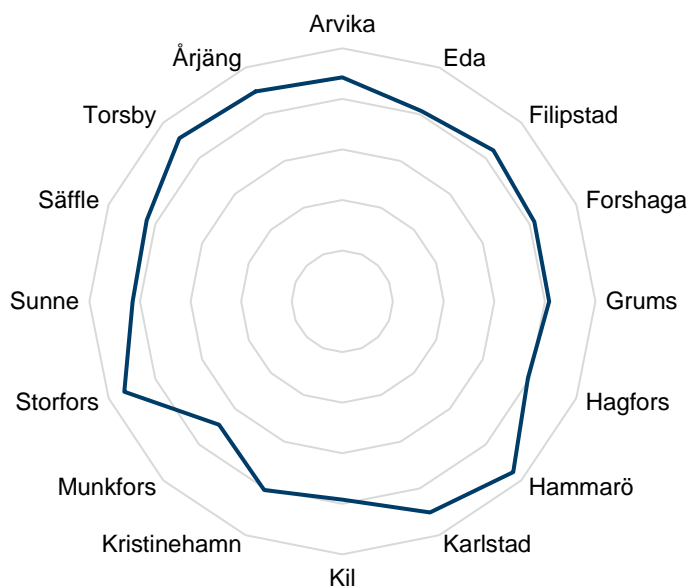
(Källa: Skolverket)

*Andelen behöriga till högskoleförberedande program har beräknats som ett snitt av andelen behöriga till estetiskt program, ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och naturvetenskapligt och tekniskt program.

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100 procent av eleverna.

När det gäller andelen elever som gick ur grundskolan med gymnasiebehörighet läsåret 2020/21 så ligger Värmland något högre än riket som helhet, både för yrkesprogram och högskoleförberedande program och både för flickor och pojkar.

Gymnasiebehörigheten bland elever som går ur grundskolan i Karlstad är högre både för flickor och pojkar jämfört med länet och riket.

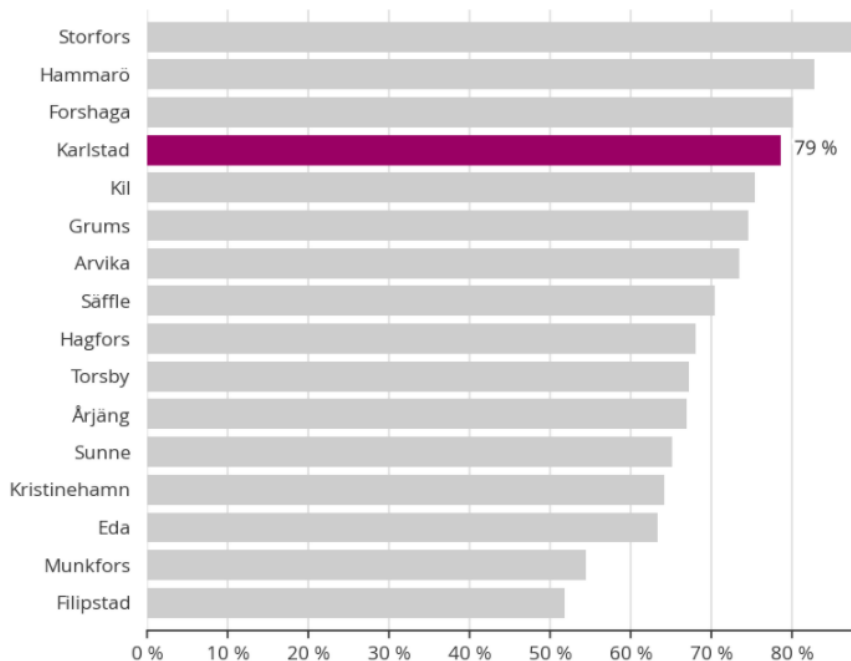

Figur 3: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2020/21
(Källa: Skolverket)

Det ser väldigt olika ut med gymnasiebehörigheten i de värmländska kommunerna. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten lägst i den mittersta cirkeln (0 %) och högst längst ut (100 %), och varje cirkel är 20 procent. Vi kan tyvärr inte visa skillnaderna mellan flickors och pojkars gymnasiebehörighet eftersom små värden i vissa kommuner gör att siffrorna inte blir jämförbara.

Andel behöriga lärare

Grundskolan i Karlstad kommun har den fjärde högsta lärarbehörigheten av de värmländska kommunerna.

Källa: Skolverket

Läraryrket

Figur 4: Andel behöriga grundskollärare i Värmland, oktober 2021
(Källa: SCB / Läraryrket)

I oktober 2021 hade motsvarande 79 procent av lärarna i grundskolan i Karlstad kommun lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. I hela riket är Karlstad rankad som nummer 27 av landets 290 kommuner.

Av de sammanlagt 606 heltidstjänsterna i grundskolan i Karlstad kommun (motsvarande 723 lärare) var det 476 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

– Läget är allvarligt. Bristen på behöriga lärare hotar kvaliteten i svensk skola och hela vår framtid som kunskapsnation, säger Läraryrketets ordförande Johanna Jaara Åstrand.

Bland kommunerna i Värmlands län har Storfors störst andel behöriga lärare (88 %) och Filipstad lägst (52 %).

Andelen behöriga lärare i Karlstad minskade med tre procentenheter jämfört med förra läsåret.

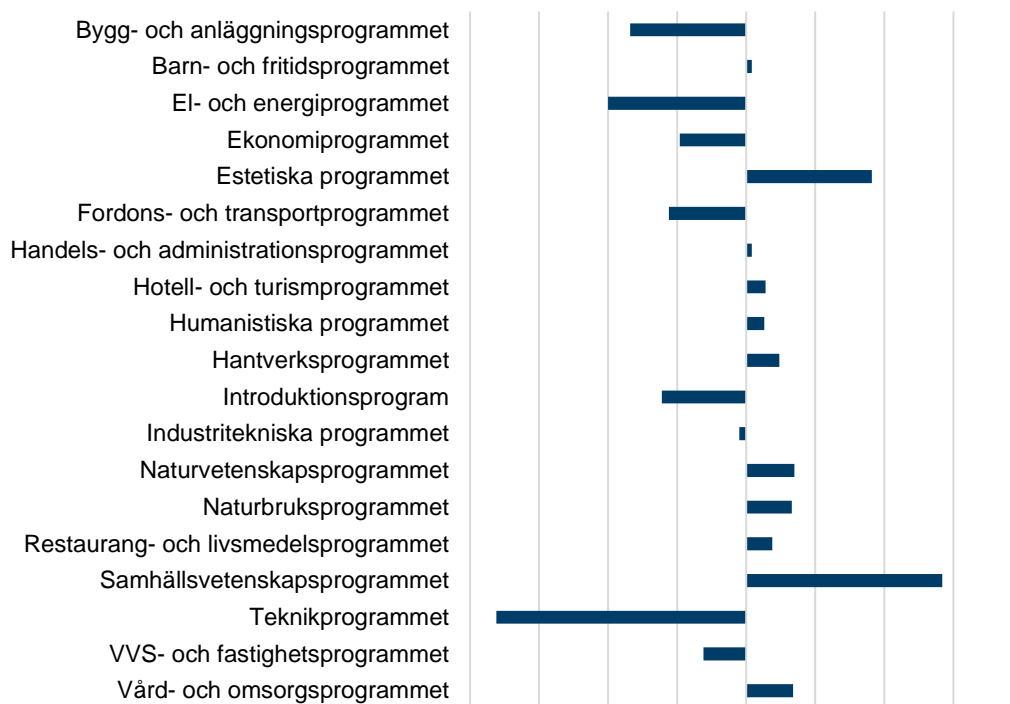
Text och diagram från Läraryrketets årliga uppdatering¹:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=karlstads-kommun>

¹ Senast uppdaterad 31 mars 2022

Ämnesinriktning gymnasiet

Den könsuppdelade arbetsmarknaden syns redan i unga kvinnors och mäns val till gymnasiet. De inriktningar som har en större andel kvinnor leder till kvinnodominans i motsvarande bransch på arbetsmarknaden, och likadant för män.

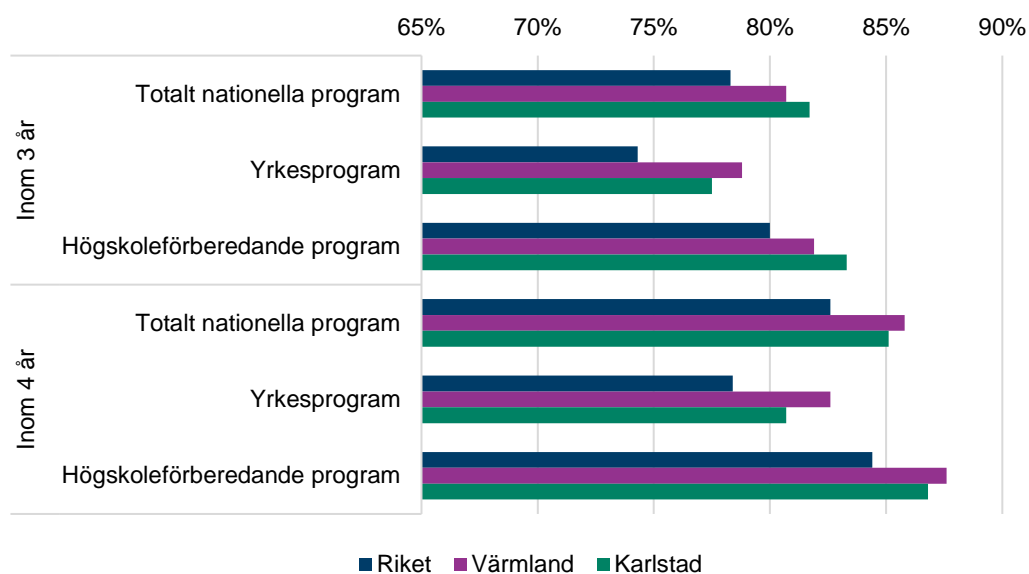
Figur 5: Mäns och kvinnors studieinriktning på gymnasiet, 2019
(Källa: SCB)

I diagrammet ovan visas utbildningar med en övervikt av män till vänster om axeln och en övervikt av kvinnor till höger om axeln.

Bland elever på gymnasiet 2019 som var folkbokförda i Karlstad var det störst obalans på teknikprogrammet, där det var en mycket stor övervikt av män. Även el- och energi och bygg- och anläggningsprogrammen hade en övervikt av män. Samhällsvetenskapsprogrammet och estetiska programmet hade istället en stor övervikt av kvinnor. Det är färre program som har en övervikt av män, men de har i regel en större obalans än de som har en övervikt av kvinnor.

Könsfördelningen på programmen speglar i hög utsträckning vilka branscher kvinnor och män arbetar i.

Genomströmning gymnasiet

Figur 6: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2017/18
(Källa: Skolverket)

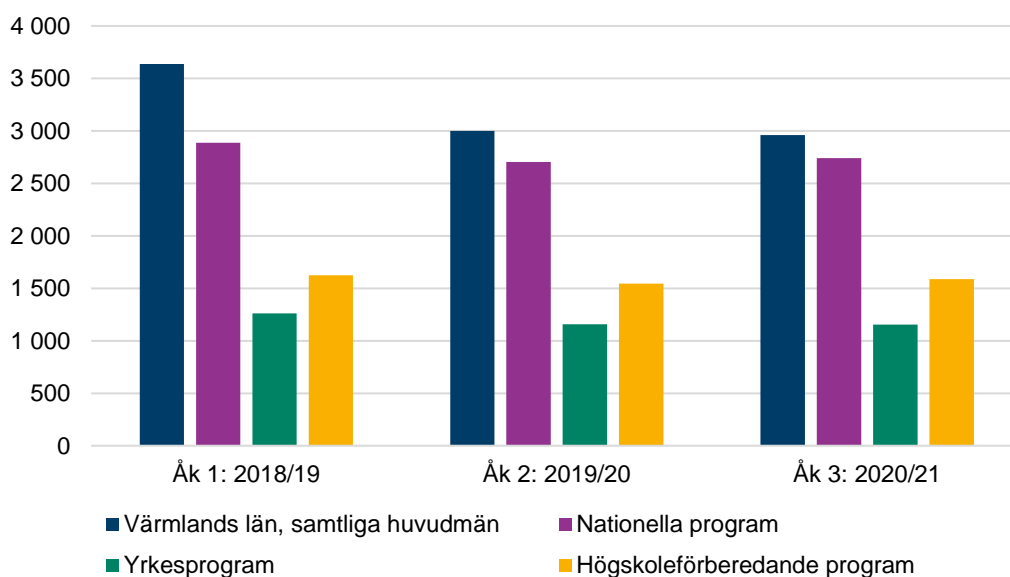
Diagrammet visar andel (%) som slutfört gymnasieprogram med examen inom tre eller fyra år. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för introduktionsprogram, utan fokuserar på de nationella programmen. Genomströmningen är generellt högre inom de högskoleförberedande programmen än inom yrkesprogrammen.

Genomströmningen på tre år är högre i Karlstad totalt sett än i både riket och länet, och det är den högre genomströmningen på högskoleförberedande program som drar upp snittet. Inom yrkesprogrammen är genomströmningen på tre år 77,5 procent (79 procent i länet) och på fyra år 81 procent (83 procent länet). Inom de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på tre år 83 procent (82 procent länet) och på fyra år 87 procent (88 procent länet).

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Här får vi visa siffror för länet. 2020 var det enligt Skolverket tre procent av nybörjare i gymnasiet som också var folkbokförda i Värmland som gjorde avbrott/studieuppehåll föregående år, vilket är samma siffra som rikssnittet. Det var 23 procent som bytte från introduktionsprogram till ett nationellt program, vilket var två procentenheter lägre än rikssnittet.

Figur 7: Förändringar i elevantal i kullen som började gymnasiet hösten 2018
(Källa: Skolverket)

Men för att se hur elevantalet förändras från ett år till ett annat kan det vara intressant att följa en kull över tre år, en förmodad gymnasieutbildning. Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2018 och hur många som är kvar i oktober 2021 när mätningen görs så har totalt 19 procent av eleverna försvunnit längs vägen. Denna siffra avser samtliga huvudmän och inkluderar introduktionsprogrammen, och det största tappet sker mellan första och andra året.

Bland de nationella programmen är förändringen mycket mindre, en minskning med fem procent totalt. Yrkesprogrammen minskade elevantalet med nio procent under de här åren, och de högskoleförberedande programmen endast två procent.

Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

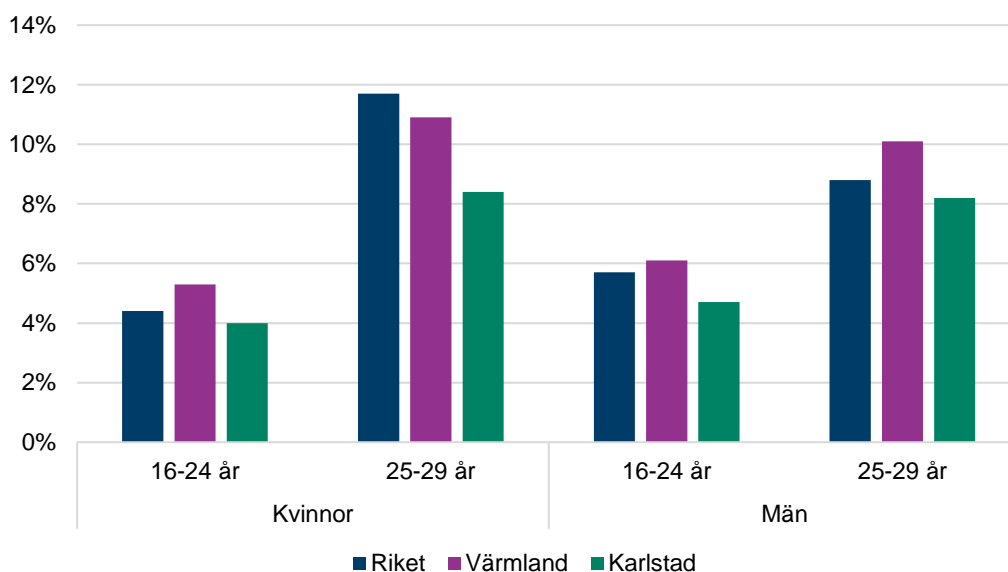
Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp, 47 300 kr (2020)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 till 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

Sedan 2015 innehåller statistiken ett antal unga vuxna som är skrivna i Sverige men arbetar i Norge och Danmark, och det får störst påverkan på siffrorna för angränsande regioner såsom Värmland. MUCF har tittat på statistiken från 2014, då gränspendlarna räknades bort, och såg en påverkan på den värmländska statistiken med tre procent om dessa inkluderades². I Årjäng och Eda steg antalet UVAS med runt tio procent om gränspendlarna räknades med. Vi kan utgå från att överskattningen av antalet UVAS fortfarande är högre i Värmland än i andra regioner, men vi vet inte exakt hur mycket högre eftersom det i dagsläget inte finns några möjligheter att samköra statistik mot Norge.

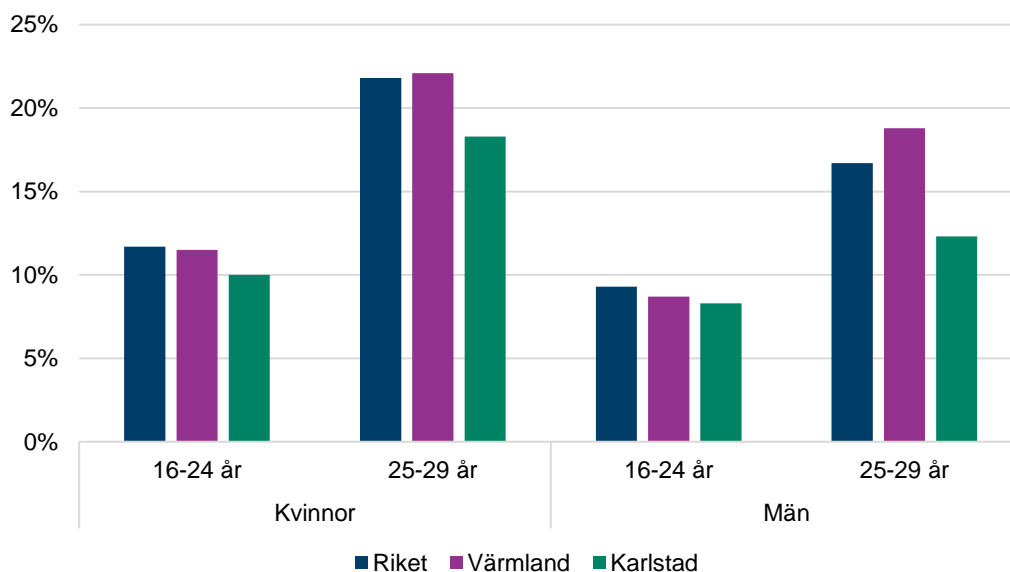
De senaste gränspendlingsciffror vi har är från 2017, och då var det 627 personer (166 kvinnor och 461 män) folkbokförda i Karlstad som pendlade till arbete i Norge. De stod för 15 procent av de totalt 4 217 värmländska invånare som arbetspendlade till Norge 2017. Karlstad hade den tredje största andelen gränspendlare 2017, efter Årjäng (21 %) och Eda (16 %).

Figur 8: Unga som varken arbetar eller studerar 2019, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda i Sverige ligger Karlstad lägre än både Värmland och riket som helhet bland kvinnor och män i båda åldersgrupperna.

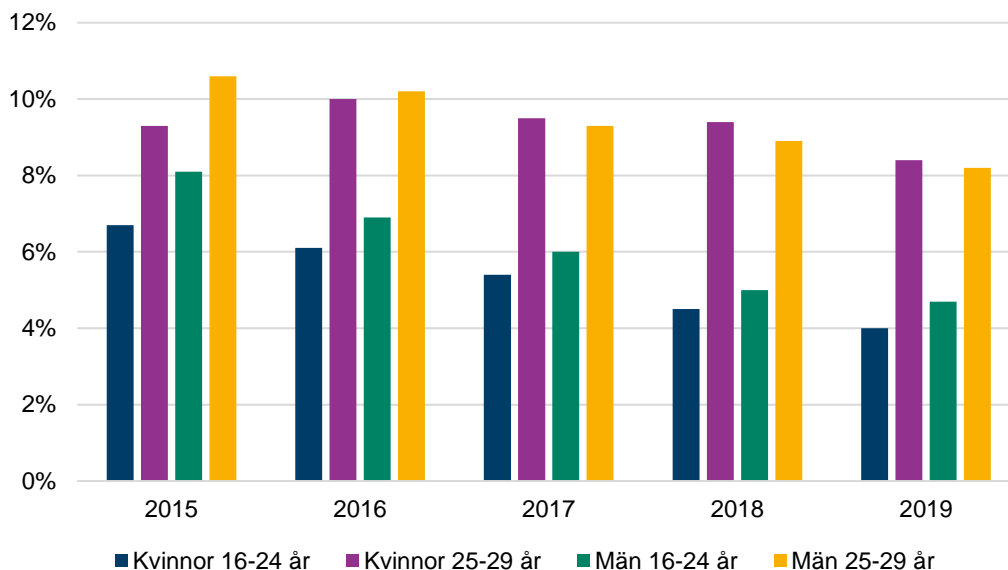
² https://www.mucf.se/sites/default/files/2021/10/forandringar_av_uvas-siffror_fran_och_med_ar_2015.pdf

Figur 9: Unga som varken arbetar eller studerar 2019, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda utanför Sverige ligger Karlstad fortfarande lägre, men skillnaderna jämfört med läns- och rikssnitten är överlag mindre. Det är framför allt mycket små skillnader mellan riket, länet och kommunen när det gäller unga kvinnor som varken arbetar eller studerar. Bland de utrikes födda männen är skillnaderna större, och där ligger Karlstad mycket lägre än länet och riket.

Dessa siffror påverkas också av att personer som är folkbokförda i Värmland men arbetar i Norge inte är rensade från statistiken. Personer som både är födda i Norge och arbetar på andra sidan gränsen men bor i Sverige blir registrerade som utrikes födda som varken arbetar eller studerar.

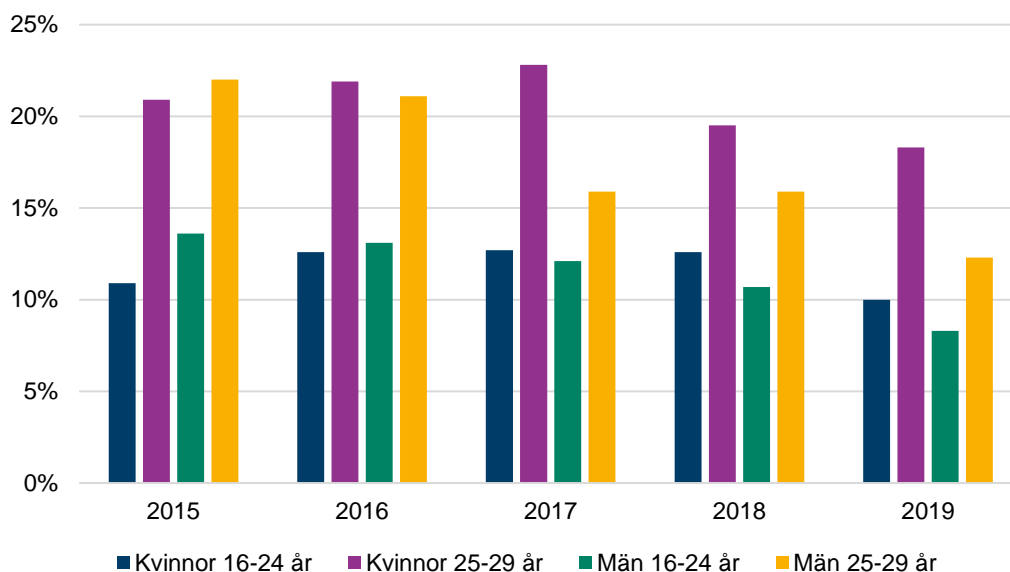

Figur 10: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2015-2019, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Ser man på hur andelen inrikes födda UVAS folkbokförda i Karlstad har förändrats över tid har det skett en minskning överlag mellan 2015 och 2019. Ökningen har varit större i den yngre gruppen, 16-24 år.

Bland kvinnor som varken arbetar eller studerar har andelen minskat med 2,7 procentenheter i den yngre gruppen, och med 0,9 procentenheter bland 25-29-åringar. Andelen män som varken studerar eller arbetar har de senaste fem åren minskat med 3,4 procentenheter bland 16-24-åringar och med 2,4 procentenheter bland 25-29-åringar.

Om närheten till Norge påverkar siffrorna bör rimligen andelen UVAS stiga när valutakurs och andra faktorer gör det mer fördelaktigt att arbeta i Norge, och sjunka när det är mindre fördelaktigt. Det är också sannolikt att coronapandemin och det faktum att gränsen mellan Norge och Sverige varit stängd under en stor del av de senaste två åren har påverkat arbetspendlingen över gränsen, vilket vi får se i en senare uppdatering.

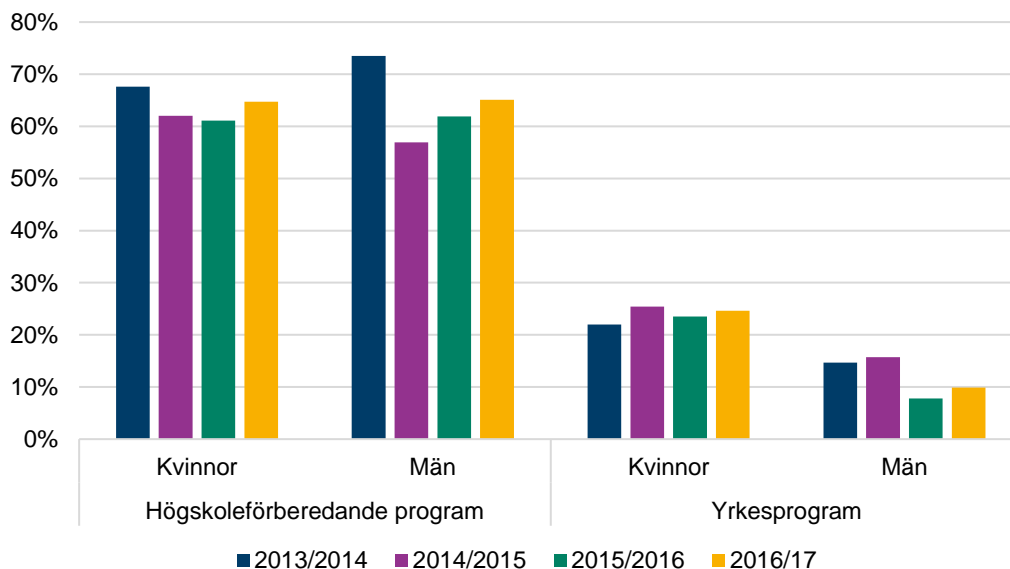
Figur 11: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2015-2019, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Även för utrikes födda unga i Karlstad som varken arbetar eller studerar syns en minskning över de senaste fem åren för båda könen och i båda åldersgrupperna. De största minskningarna syns bland männen.

Bland kvinnor har andelen minskat med 0,9 procentenheter för kvinnor 16-24 år och 2,6 procentenheter för kvinnor 25-29 år. Bland männen har andelen minskat med 5,3 procentenheter för män 16-24 år och 9,7 procentenheter för män 25-29 år.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Tittar man på hur andelen elever folkbokförda i kommunen som inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning påbörjat eftergymnasiala studier är bilden blandad i de fyra senaste årskullarna.

Figur 12: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet
(Källa: SCB)

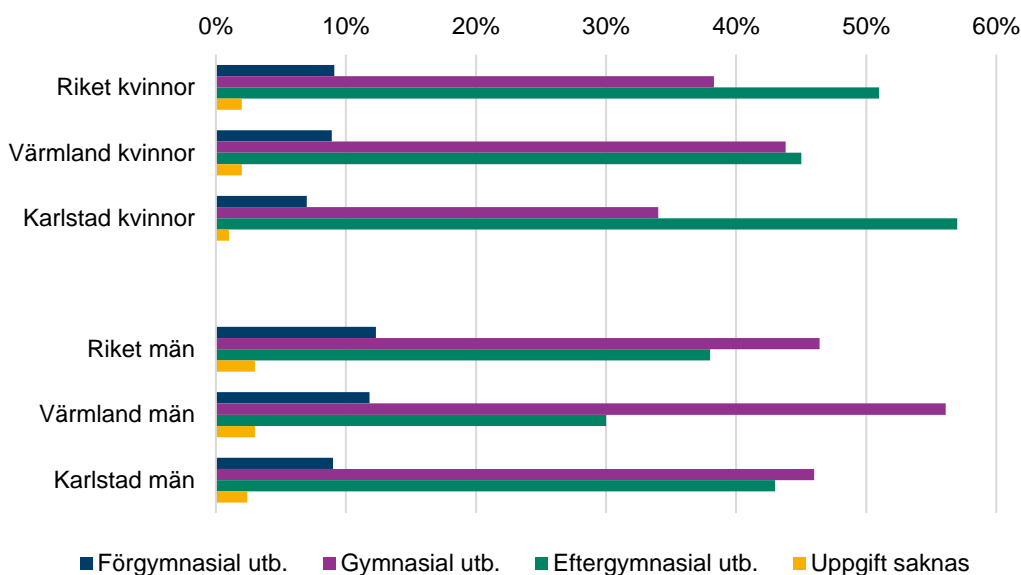
Bland Karlstads kvinnor som tog studenten från en högskoleförberedande utbildning 2014 hade strax under 68 procent gått vidare till en eftergymnasial utbildning inom tre år. Det senaste mätåret var läsåret 2016/17, då siffran sjunkit med två procentenheter till 65 procent. Av de män folkbokförda i Karlstad som tog studenten från en högskoleförberedande gymnasieutbildning våren 2014 gick 73,5 procent vidare till en eftergymnasial utbildning inom tre år. Bland de som tog studenten våren 2017 var det 65 procent, alltså drygt åtta procentenheter färre, som gick vidare till eftergymnasial utbildning inom tre år.

Bland studenter som valt ett yrkesprogram på gymnasiet är det långt färre som läser vidare på högskola, men det är ju också en stor del av syftet med yrkesprogrammen – att utbilda mot konkreta, befintliga behov på arbetsmarknaden. Det är dock en större andel kvinnor som går från yrkesprogram till högre utbildning. De senaste fyra åren har andelen män som går från yrkesprogram till eftergymnasiala studier dessutom sjunkit stadigt.

Om kullstorlekarna varierar stort kan det få stor påverkan på hur andelarna förflyttar sig, men det är framför allt ett problem i de mindre kommunerna. Små värden gör att varje individs beslut att studera vidare eller inte får stort genomslag på den procentuella fördelningen, och därför kan svängningar i statistiken som ser drastiska ut vara ganska betydelselösa. Snittstorleken för kullarna i Karlstad under dessa läsår har varit 343 kvinnor och 303 män.

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning, och eftergymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

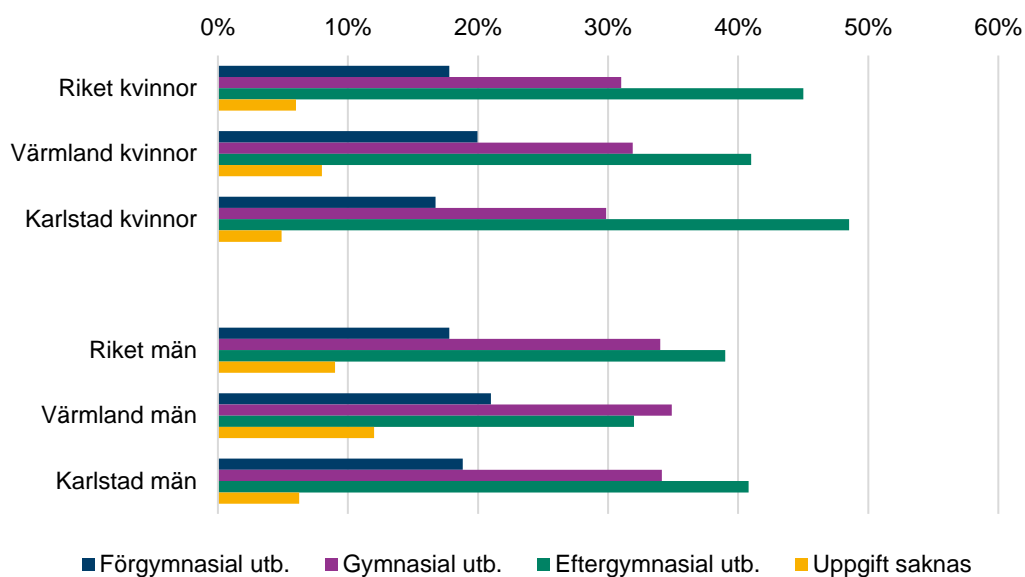
Figur 13: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2020
(Källa: SCB)

Det är färre invånare mellan 25-64 år i Karlstad vars högsta avslutade utbildning är förgymnasial eller gymnasial jämfört med Värmland och riket. Karlstad både läns- och rikssnitten vad gäller andelen av befolkningen 25-64 år vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial.

I Karlstad är det 57 procent av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 45 procent av de värmländska kvinnorna och 51 procent av kvinnorna i riket. I Karlstad är det 41 procent av kvinnorna mellan 25-64 år som har som högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 53 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Karlstad är det 43 procent vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 30 procent i länet och 38 procent i riket. Andelen män som högst har grundskole- eller gymnasieutbildning är i Karlstad 55 procent, jämfört med 68 procent i Värmland och 59 procent i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i Karlstad en procent där uppgift om utbildning saknas, vilket är en procentenhet lägre än både Värmland och riket. Bland männen i Karlstad är det två procent som saknar uppgift om utbildning, jämfört med tre procent i Värmland och riket.

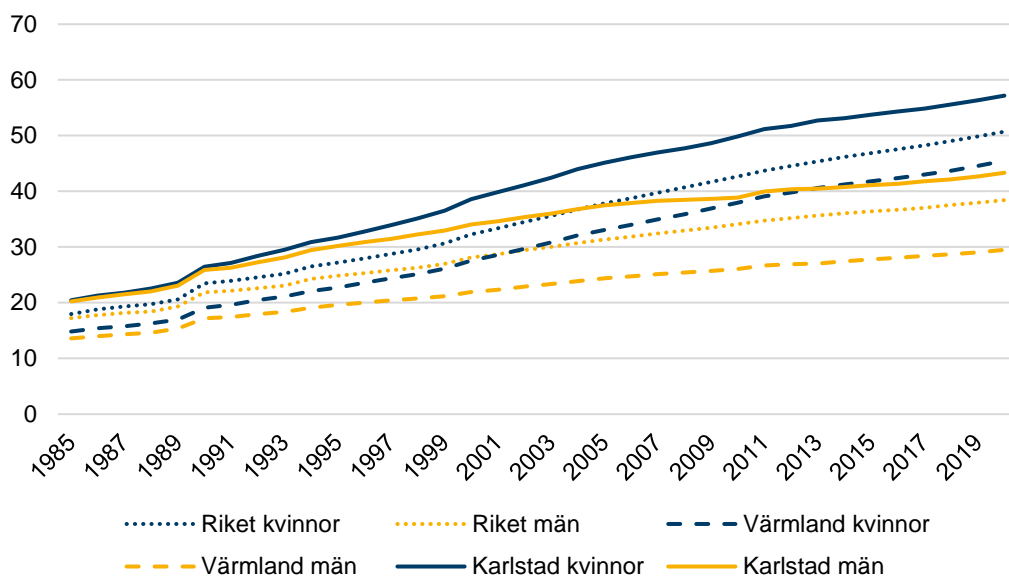
Figur 14: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2020
(Källa: SCB)

I Karlstad är det 49 procent av de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 41 procent av de utrikes födda kvinnorna i länet och 45 procent på riksnivå. I Karlstad är det 47 procent av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 52 procent i Värmland och 49 procent i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Karlstad är det 41 procent vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 32 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen som högst har grundskola eller gymnasium är i Karlstad 53 procent, jämfört med 56 procent i Värmland och 52 procent i riket som helhet.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Karlstad fem procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med åtta procent i Värmland och sex procent i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Karlstad sex procent, jämfört med 12 procent i Värmland och nio procent i riket.

En faktor att ta i beaktande när vi tittar på data uppdelade på inrikes och utrikes födda är att det i Värmland finns en större mängd invånare som är födda i Norge jämfört med de flesta andra regioner, framför allt i kommunerna längs gränsen.

Figur 15: Andel (%) av befolkningen 25-64 år med eftergymnasial utbildning, 1985-2020
(Källa: SCB)

När vi tittar på hur andelen av hela befolkningen i arbetsför ålder som har en avslutad eftergymnasial utbildning, inklusive forskarutbildning, har utvecklats över tid ser vi stora könsskillnader. 1985 var det ganska liten skillnad mellan andelarna kvinnor och män som hade en eftergymnasial utbildning, men under de följande 35 åren har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökat mer än andelen män. Karlstad (heldragen linje) jämförs här med Värmland (streckad linje) och riket (prickad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

I riket ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 18 procent 1985 till 35 procent 2020. Andelen män ökade från 17 procent till 38 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 33 procentenheter ökade andelen män med 21 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2020 var skillnaden 12 procentenheter.

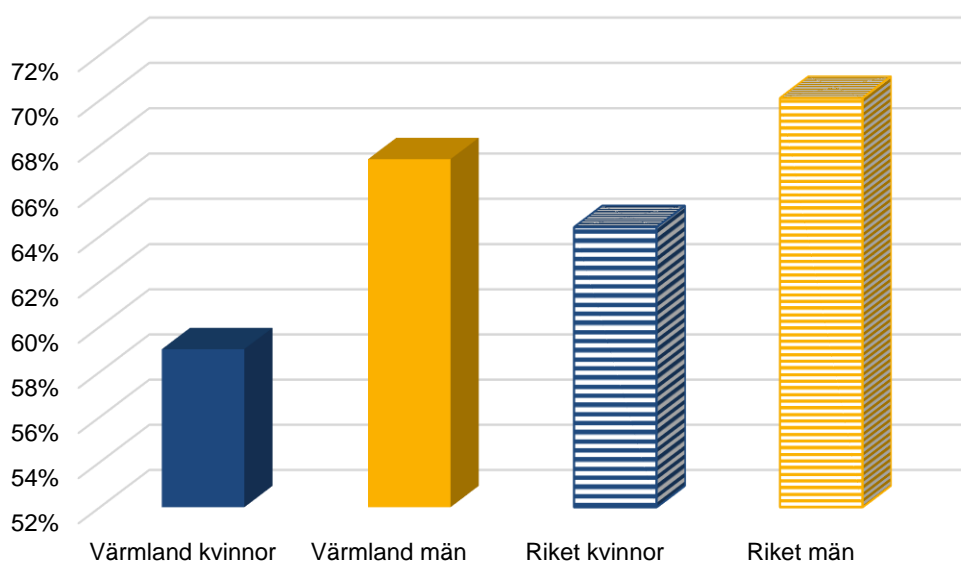
I Värmland ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 15 procent 1985 till 46 procent 2020. Andelen män ökade från 14 till 30 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 31 procentenheter ökade andelen män med ungefär hälften så mycket, 16 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor än män med en eftergymnasial utbildning, men 2020 var skillnaden 16 procentenheter.

I Karlstad ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 20 procent 1985 till 57 procent 2020. Andelen män ökade från 20 procent till 43 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 37 procentenheter ökade andelen män med 23 procentenheter. 1985 var andelarna kvinnor och män med en eftergymnasial utbildning lika stora, men 2020 var skillnaden 14 procentenheter.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 20-64 år, men SCB:s arbetskraftsundersökningar baseras på befolkningen 15-74 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 16: Sysselsättning per kön 2021, Värmland och riket
(Källa: SCB)

Då sysselsättningsgraden inte är tillgänglig på kommunnivå får vi se på Värmland som helhet. Det är dessutom vanskligt att jämföra 2021 års siffror med tidigare år, på grund av att arbetskraftsundersökningarna (AKU) sedan den 1 januari 2021 anpassats till EU:s nya ramlag vilket innebär förändringar i bland annat definitionen av sysselsatta och av urvalet. Till exempel klassas inte längre vissa långtidsfrånvarande som sysselsatta, och det har medfört en ökning av antalet personer som klassas som ej i arbetskraften 2021 jämfört med föregående år. SCB har gjort en dubbelmätning under 2021 för att kunna länka 2021 med äldre tidsserier, så på sikt kommer vi återigen att kunna se förändringar över tid³.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets både bland kvinnor och män. 2021 var 59 procent av kvinnorna i Värmland sysselsatta, jämfört med 64,4 procent på riksnivå. Bland männen var det i Värmland 67,4 procent sysselsatta jämfört med 70,1 procent i riket som helhet.

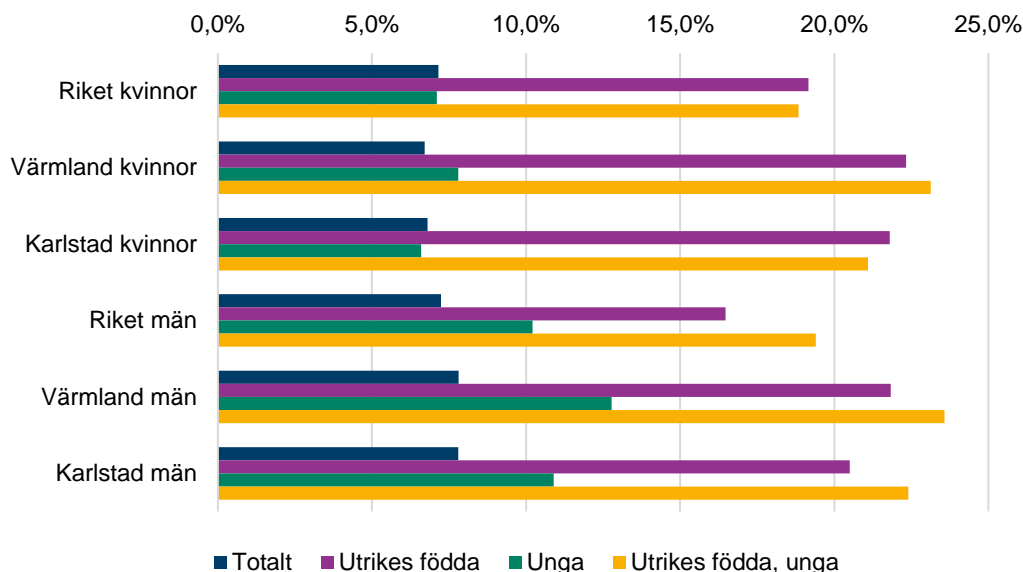
Sysselsättningsgraden baseras på de individer som är registrerade som förvärvsarbetande i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. De flesta som arbetspendlar över en landsgräns registreras inte som förvärvsarbetande, vilket innebär att sysselsättningen i regioner som har en högre gränspendling underskattas.

³ <https://scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/produktrelaterat/aktuellt/information-om-inforande-av-ny-ramlag-2021-i-aku/>

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80).

Figur 17: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, december 2021
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

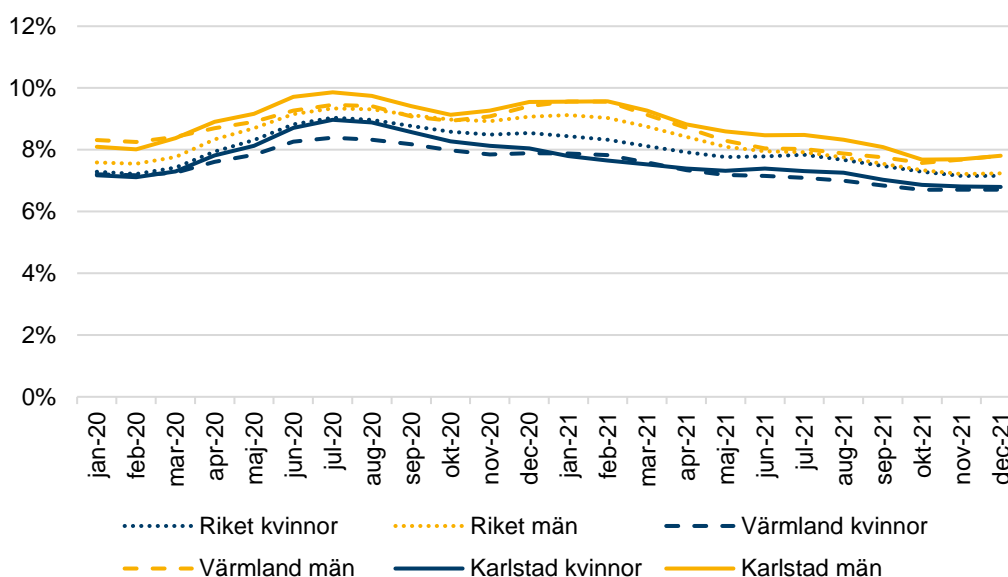
Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa). I Arbetsförmedlingens månadsstatistik ingår alla inskrivna arbetslösa mellan 16-64 år.

På riksnivå var arbetslösheten bland både kvinnor och män 7,2 procent i december 2021. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 6,7 procent och bland män 7,8 procent. I Karlstad var arbetslösheten bland kvinnor 6,8 procent och bland män 7,8 procent.

I riket var 19,2 procent av de utrikes födda kvinnorna i arbetskraften arbetslösa och 16,5 procent av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 22,3 procent och bland männen 21,8 procent. I Karlstad var 21,8 procent av kvinnorna och 20,5 procent av männen arbetslösa.

Bland unga 18-24 år var arbetslösheten i december 7,1 procent bland kvinnorna på riksnivå och 10,2 procent bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 7,8 procent och bland männen 12,8 procent. I Karlstad var 6,6 procent av kvinnorna och 10,9 procent av männen mellan 18 och 24 år arbetslösa.

Bland unga som är utrikes födda var arbetslösheten i december 18,8 procent bland kvinnorna och 19,4 procent bland männen i riket. I Värmland var 23,1 procent av kvinnorna och 23,6 procent av männen arbetslösa. I Karlstad var 21,1 procent av utrikes födda unga kvinnor arbetslösa, och 22,4 procent av männen.

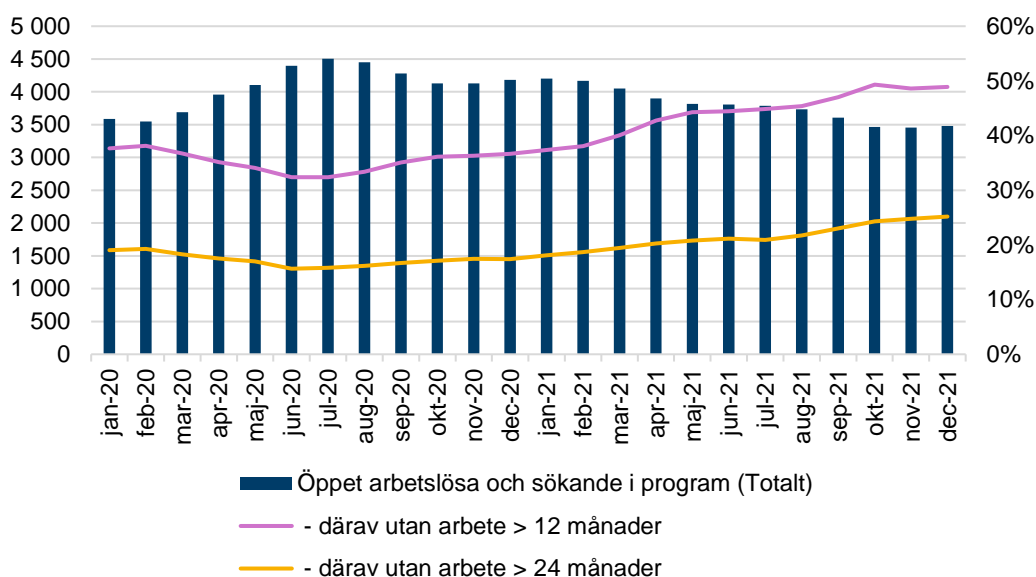
Figur 18: Andel arbetslösa kvinnor och män i riket, länet och kommunen, över tid
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Det kan vara intressant att se hur arbetslösheten bland kvinnor och män rört sig under de senaste två åren, med tanke på coronapandemin och dess påverkan. Karlstad (heldragen linje) jämförs här med Värmland (streckad linje) och riket (prickad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

Kvinnorna i Karlstad har haft lägre arbetslöshet än riket under hela perioden januari 2020 till och med december 2021, även om arbetslösheten steg efter pandemins början i mars 2020. Den högsta arbetslösheten bland kvinnorna i Karlstad uppmättes i juli 2020, då kurvan sedan började gå neråt. I slutet av 2021 ser kurvan ut att plana ut.

Innan pandemin låg arbetslösheten bland männen i Karlstad högre än både länet och riket. Arbetslösheten steg även bland männen under våren 2020, men såg även en puckel i början av 2021 som inte syns bland kvinnorna. Även bland männen var arbetslösheten som högst i juli 2020, och sjönk först efter februari 2021. Framåt slutet av 2021 steg arbetslösheten bland männen i Karlstad på nytt.

Både bland kvinnor och män var arbetslösheten lägre i december 2021 jämfört med januari 2020, såväl lokalt som i länet och på riksnivå. Minskningen har dock varit väldigt blygsam, med förändringar på mellan 0,1 till 0,5 procentenhet.

Figur 19: Långtidsarbetslösa kvinnor och män som andel av alla arbetslösa i kommunen, januari 2020 – december 2021

(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Coronapandemin har i flera avseenden inneburit ytterligare utmaningar för de som redan innan pandemin stod långt ifrån arbetsmarknaden. Antalet långtidsarbetslösa har ökat relativt stort i länet som helhet mellan januari 2020 och december 2021.

Den totala arbetslösheten i antal personer visualiseras av staplarna och läses av mot den vänstra axeln. Linjerna visar den procentuella andel som varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader och läses av mot den högra axeln.

Av samtliga 3 585 personer som var folkbokförda i Karlstad och arbetslösa i januari 2020 var det 1 349 personer (38 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 683 personer (19 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I december 2021 var det totalt 3 478 personer som var arbetslösa i kommunen, och av dessa hade 1 700 personer (49 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 876 personer (25 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

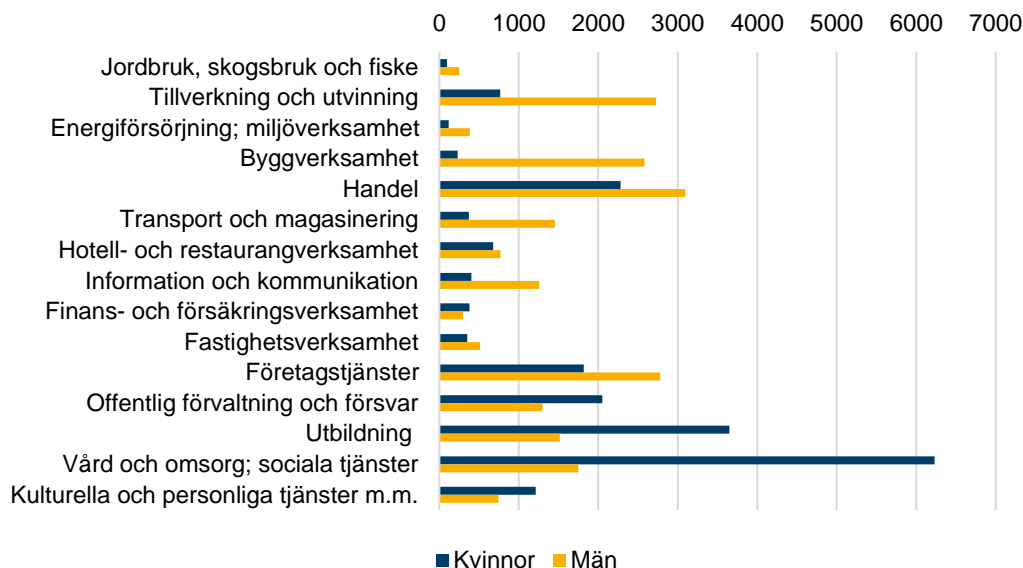
Den månad med flest arbetslösa under perioden var juli 2020, då 4 505 personer folkbokförda i Karlstad var arbetslösa. I oktober 2021 var det flest arbetslösa personer som varit utan arbete i minst 12 månader, 1 708 personer. December 2021 var den månad då flest varit utan arbete i minst 24 månader, 876 personer.

Från januari 2020 till högsta punkten i juli 2020 ökade antalet arbetslösa i kommunen med 26 procent. Sett över hela perioden har dock antalet arbetslösa i kommunen sjunkit från 3 585 till 3 478 personer, en minskning med tre procent.

Långtidsarbetslösheten har dock inte vänt tillbaka nedåt efter pandemin utan har snarare fortsatt uppåt. Antalet personer som varit utan arbete i minst 12 månader har ökat från 1 349 personer i januari 2020 till 1 700 personer i december 2021, en ökning på 26 procent. Antalet personer som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period ökat från 683 till 876 personer, en ökning på 28 procent.

Köns- och åldersfördelning per bransch

Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka branscher kvinnor respektive män arbetar.

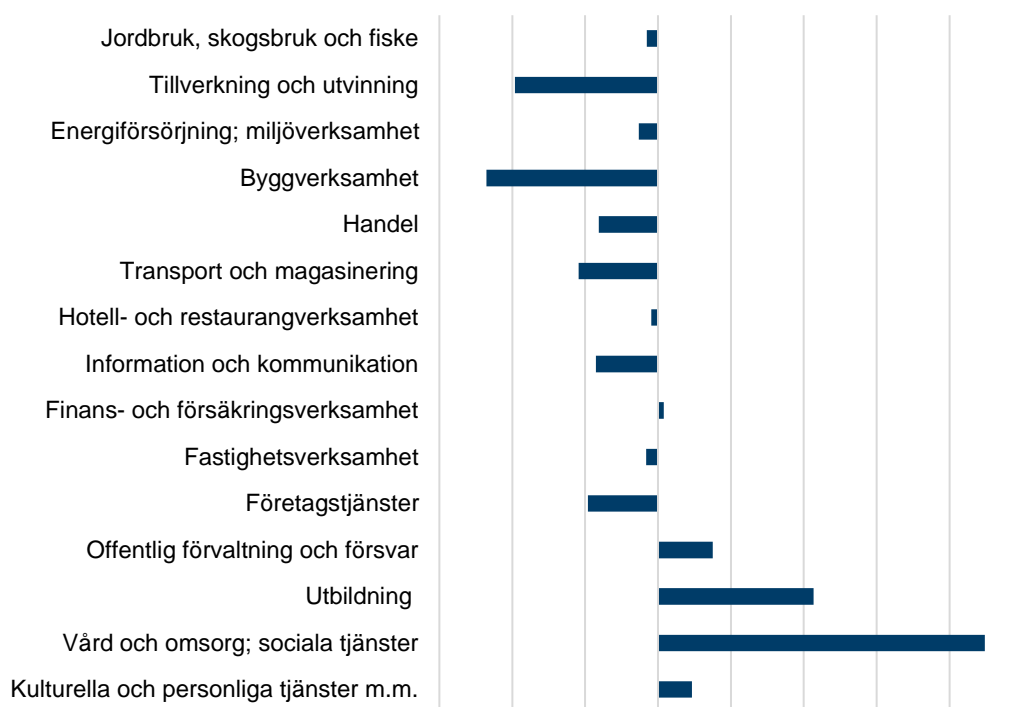
Figur 20: Förvärvsarbetande kvinnor och män 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 21 040 kvinnor och 21 614 män mellan 20-64 år och folkbokförda i Karlstad som förvärvsarbetade 2020. Av dessa arbetade 420 kvinnor och 205 män inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

Det är tydligt att det största antalet kvinnor finns inom vård, omsorg och sociala tjänster samt inom utbildning. 47 procent av kvinnorna (9 882 kvinnor) i Karlstad arbetar inom dessa två näringsgrenar. Bland männen är det istället handel, företagstjänster och tillverkning och utvinning som dominerar, där totalt 40 procent (8 600 män) arbetar.

De branscher där det minsta antalet kvinnor i Karlstad arbetar är jordbruk, skogsbruk och fiske samt energiförsörjning och miljöverksamhet. Branscherna med det minsta antalet män anställda är jordbruk, skogsbruk och fiske samt finans- och försäkringsverksamhet.

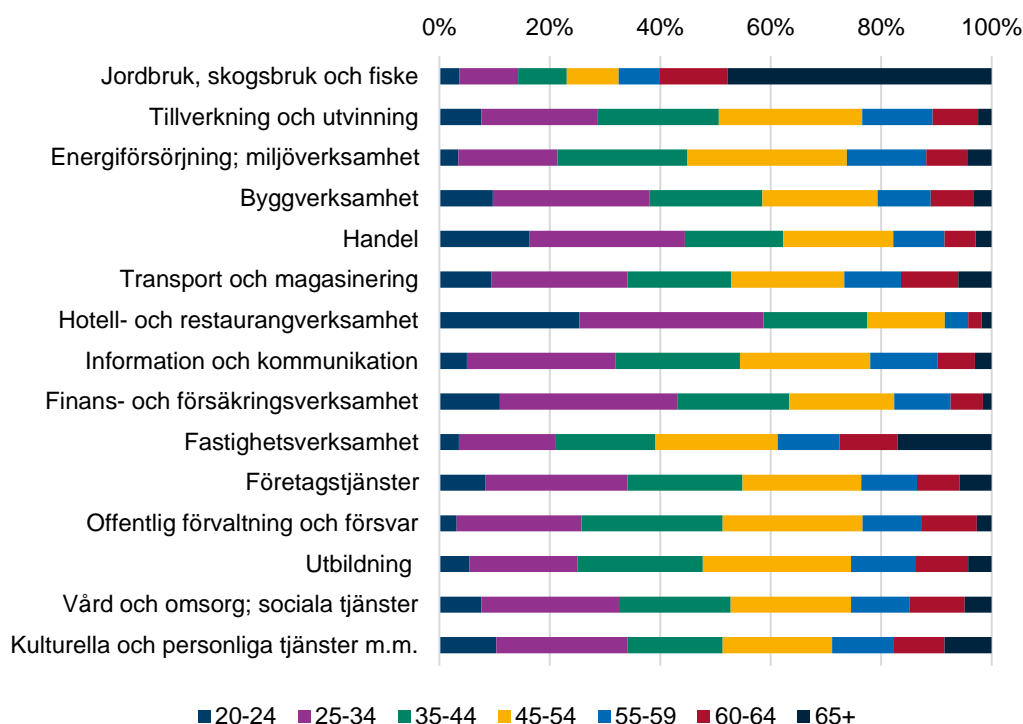
Figur 21: Underskott eller överskott av kvinnor 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Diagrammet ovan visar istället branschernas under- eller överskott av kvinnor (antalet kvinnor anställda i branschen minus antalet män). De branscher som har ett stort underskott av kvinnor (mansdominerade) finns på den vänstra sidan om axeln, och de branscher som har ett stort överskott av kvinnor (kvinnodominerade) finns på den högra sidan.

Genom att enbart titta på underskott eller överskott av kvinnor⁴ blir det tydligt hur stor obalans det är i de mest mans- och kvinnodominerade branscherna. Ju längre stapeln är, desto större obalans. Att de branscher som har de största obalanserna också överlag är de branscher där de flesta förvärvsarbetande är anställda spår på den könsuppdelade arbetsmarknaden ytterligare.

⁴ Här har vi valt att titta på underskott och överskott av kvinnor, men man kan självklart välja att titta på underskott och överskott av män. Då hade istället mansdominerade branscher visats på höger sida axeln och kvinnodominerade på vänster sida, men den sneda fördelningen kvarstår och hade alltså enbart blivit spegelvänd.

Figur 22: Åldersfördelning bland de anställda i branscherna

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Genom att titta på åldersstrukturen i näringsgrenarna kan man skapa sig en ungefärlig uppfattning om kommande pensionsavgångar inom respektive bransch. Här har vi även inkluderat gruppen 65+ för att se hur många personer 65 år och äldre som fortfarande är förvärvsarbetande.

Jordbruk, skogsbruk och fiske har den största andelen äldre förvärvsarbetande, där 60 procent av de anställda är 60 år och äldre. Här ingår ett stort antal skogsägare som äger och förvaltar skog och inte i egentlig mening förvärvsarbetar, men inte desto mindre behöver en yngre generation i sinom tid ta över.

Hotell och restaurang är den bransch som har den största andelen yngre anställda. Hela 92 procent är 54 år eller yngre, varav nästan 60 procent är yngre än 35 år.

